

راهنمای آزمون هوشی و کسلر کودکان

به همراه آموزش نصب و راه اندازی نرم افزار

ویرایش پنجم

WISC-V

شامل :

بخش ۱: مقدمه‌ای جامع برای آشنایی با استفاده از آزمون و نرم افزار

بخش ۲: راهنمای اجرا و نمره‌گذاری خرده‌آزمون‌ها

بخش ۳: تفسیر بالینی خرده‌آزمون‌ها و شاخص‌های WISC-V

ترجمه، تالیف، اقتباس و تنظیم :

دکتر ابوالفضل کرمی (عضو علمی بازنشسته دانشگاه علامه طباطبائی)

رعنا کرمی (دانشجوی دکترای روان‌شناسی بالینی دانشگاه استراسبورگ - فرانسه)

سرشناسه : کرمی، ابوالفضل، ۱۳۲۳ -
 عنوان و نام پدیدآور : راهنمای آزمون هوشی و کسler کودکان به همراه آموزش نصب و راه اندازی نرم افزار
 WISC-V... : نسخه هوشی ۱۰ خرده آزمونی / ترجمه، تالیف، اقتباس و تنظیم ابوالفضل
 کرمی، رعنا کرمی.
 مشخصات نشر : تهران : روان سنجی، ۱۳۹۷.
 مشخصات ظاهری : ۳۲۹ ص.؛ مصور، جدول، نمودار.
 شابک : 978-964-7855-26-6 : ۴۸۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی : فیفا
 یادداشت : کتاب حاضر بر اساس کتاب " WISC-V : administration and scoring manual supplement, 5th ed, 2014" است.
 یادداشت : کتاب حاضر قبلاً به صورت جلدی توسط همین انتشارات در سال ۱۳۹۶ منتشر شده است.
 عنوان دیگر : راهنمای اجرا و نمره گذاری مقیاس هوش و کسler کودکان چهار.
 موضوع : مقیاس هوش و کسler برای کودکان
 موضوع : Wechsler Intelligence Scale for Children
 موضوع : کودکان — هوش آزمایی
 موضوع : Children -- Intelligence testing
 شناسه افزوده : کرمی، رعنا، ۱۳۶۳ -
 شناسه افزوده : راهنمای اجرا و نمره گذاری مقیاس هوش و کسler کودکان
 رده بندی کنگره : ۳۷۴.۱۳۹۰۸۱۳۰۱ /
 رده بندی دیویی : ۴۱۳۹۳/۱۵۵
 شماره کتابشناسی ملی : ۵۳۸۴۵۹۶

انتشارات روان سنجی

عنوان کتاب : راهنمای آزمون هوشی و کسler کودکان به همراه آموزش نصب و راه اندازی نرم افزار
 (نسخه هوشی ۱۰ خرده آزمونی)

نویسنده : دکتر ابوالفضل کرمی، دکتر رعنا کرمی
 نوبت چاپ : اول
 شمارگان : ۱۰۰۰ نسخه
 قیمت : ۴۸۰،۰۰۰ ریال

آدرس مرکز پخش : تهران، میدان انقلاب، ابتدای کارگر جنوبی، کوچه رشتچی، پلاک ۱۳ واحد ۲

تلفکس : ۰۲۱-۶۶۵۶۴۸۱۵

فهرست مطالب

۵	تقدیر و تشکر
۱۱	پیشگفتار
۱۵	بخش اول - مقدمه‌ای جامع برای آشنایی، استفاده از آزمون و نرم افزار
۱۷	فصل اول - مقدمه
۱۸	محتوا و ساختار تیاس هوش و کسلر کودکان - ویرایش پنجم
۱۸	محتوای نرم و اصطلاحات
۱۸	خرده آزمون‌ها
۲۲	انواع نمره‌های خرده آزمون‌ها
۲۲	طبقه بندی خرده آزمون و کاربرد آنها
۲۵	نمره‌های مرکب
۲۶	جایگزینی شاخص استدلال ادراکی
۲۶	نمره‌های پردازش تراز شده
۲۸	نمره‌های پردازش خام
۲۸	طولانی‌ترین فراخنا
۲۹	نمره‌های خطا
۳۰	پردازش مشاهدات
۳۱	کاربردها
۳۴	مسئولیت‌های کاربران آزمون
۳۵	آزمودن کودکان در دو طرف دامنه سنی
۳۶	آزمودن کودکان به منظور ارزیابی دوباره
۳۷	آزمودن کودکانی با نیازهای خاص
۴۱	فصل دوم - رهنمودهای کلی آزمون
۴۲	رهنمودهای کلی آزمون
۴۲	آشنایی با مواد آزمون
۴۳	مواد آزمون
۴۴	امنیت مواد آزمون

۴۴	زمان اجرا.....
۴۸	برقراری رابطه مطلوب و حفظ آن.....
۵۱	رهنمودهای کلی اجرا.....
۵۲	دستور استاندارد اجرای خرده آزمون ها.....
۵۲	انجام آزمون طی جلسات متعدد.....
۵۳	محدود ساختن تقسیم به نسبت.....
۵۴	نقاط شروع، قواعد بازگشت و قواعد توقف.....
۵۴	نقاط شروع.....
۵۵	قواعد بازگشت.....
۶۰	قواعد توقف.....
۶۷	سؤال های احراز صلاحیت، نمایشی، نمونه و آموزشی.....
۶۷	سؤال ها یادآوری و تکرارها.....
۶۸	سؤال ها.....
۶۸	تکرارها.....
۷۰	ثبت پاسخ ها.....
۷۱	رهنمودهای کلی برای نمره گذاری.....
۷۵	نمره گذاری پاسخ های مورد سؤال.....
۷۵	تعیین پاسخ های باطل شده.....
۷۶	نمره گذاری پاسخ های چندگانه.....
۷۷	تکمیل فرم ثبت اطلاعات.....
۷۷	محاسبه سن کودک آزمون شونده.....
۷۹	بی اعتبار شدن نمره های مرکب (شاخص ها).....
۸۰	شاخص های مقیاس اصلی.....
۸۰	شاخص های مقیاس جانبی.....
۸۳	فصل سوم- راهنمای نصب و راه اندازی نرم افزار.....
۸۴	مقدمه.....
۸۵	ویژگی های بارز نرم افزار جامع و کسلر کودکان ویرایش پنجم.....
۸۶	بخش اول: نصب و راه اندازی نرم افزار.....

۹۴	بخش دوم : نصب و فعال سازی نرم افزار.....
۹۷	بخش سوم : شروع به کار با برنامه - اجرای نرم افزار .....
۱۱۰	بخش چهارم : لغو عملیات نصب نرم افزار Uninstall .....
۱۱۰	گزارش ویژگی‌های روان سنجی و اعتبار آزمون.....
۱۱۳	بخش دوم - راهنمای اجرا و نمره گذاری خرده آزمون‌ها.....
۱۱۴	آغاز کار .....
۱۱۴	۱. طرح مکعب .....
۱۳۲	۲. شبیهت .....
۱۵۵	۳. استدلال منطقی .....
۱۵۹	۴. فراخنای ارقام .....
۱۷۱	۵. رمز نویسی .....
۱۸۱	۶. خزانه لغات .....
۲۱۳	۷. تشخیص وزن .....
۲۲۳	۸. معماهای بصری .....
۲۲۹	۹. فراخنای تصویر .....
۲۴۱	۱۰. نمادیابی .....
۲۵۷	بخش سوم - تفسیر بالینی خرده آزمون‌ها و شاخص‌های WISC-V .....
۲۵۸	مقدمه .....
۲۵۸	آزمودن هوش: مزایا و معایب .....
۲۶۴	محاسن و محدودیت‌ها .....
۲۶۸	کاربرد در گروه‌های مختلف .....
۲۷۲	معنای نمره‌های هوشیهر .....
۲۷۷	احتیاط‌ها و رهنمودها در اجرا.....
۲۸۰	روال فرایند تفسیر WISC-V .....
۲۹۹	شاخص‌ها و خرده آزمون‌های وکسلر .....
۳۰۰	شاخص درک کلامی / خرده آزمون‌ها.....
۳۰۱	شباهت‌ها (خرده آزمون اصلی در WISC-V) .....
۳۰۳	خزانه لغات (خرده آزمون اصلی WISC-V) .....

۳۰۵.....	شاخص بصری- فضایی /خرده آزمون ها
۳۰۶.....	طراحی مکعب (خرده آزمون اصلی در WISC-V).....
۳۰۹.....	معمایای بصری (در WISC-V خرده آزمون اصلی برای محاسبه شاخص، اما نه برای محاسبه هوشبهر کلی).....
۳۱۰.....	شاخص استدلال سیال /خرده آزمون ها
۳۱۱.....	استدلال ماتریس (خرده آزمون اصلی WISC-V).....
۳۱۳.....	تشخیص وزن ها (خرده آزمون اصلی در WISC-V).....
۳۱۴.....	شاخص حفظه فعال / خرده آزمون ها
۳۱۶.....	فراخی ای نام (خرده آزمون اصلی WISC-V).....
۳۱۹.....	فراخوانی تصویر (خرده آزمون اصلی WISC-V برای محاسبه شاخص اما نه هوشبهر کلی).....
۳۲۱.....	شاخص سرعت پردازش /خرده آزمون ها
۳۲۳.....	رمزنویسی (خرده آزمون اصلی WISC-V).....
۳۲۵.....	نمادیابی (خرده آزمون اصلی در WISC-V برای محاسبه شاخص، اما نه هوشبهر کلی).....
۳۲۶.....	شاخص توانایی کلی
۳۲۸.....	شاخص مهارت شناختی
۳۲۹.....	شاخص غیرکلامی

پیوستار

یکی از اهداف مهم انتشارات روان سنجی در جهت خدمات علمی و پژوهشی، بهروزرسانی آزمون‌های قدیم و تهیه و ارائه آزمون‌های جدید همگام با علم روز در دنیا می‌باشد. در همین راستا در سال ۱۳۹۴ دقیقاً همزمان با اولین رونمایی از این مجموعه، موفق به تهیه نسخه جدید آزمون هوش وکسلر (ویرایش پنجم) شدیم. پس از ترجمه و تالیف و گردآوری مطالب و در جریان اعتبار سنجی آزمون، در جلسه‌ای که با حضور کمیته علمی انتشارات تشکیل شد، با توجه به افزایش خرده‌آزمون‌های ویرایش جدید از ۱۵ خرده‌آزمون به ۲۱ خرده‌آزمون و به تبع آن افزایش صفحات ثبت نمرات اضافه شدن فرم خلاصه گزارش و پیچیده بودن محاسبه نتایج بعضی از خرده‌آزمون‌ها به صورت دستی و همچنین در دسترس بودن اطلاعات آماری جامع در سطح کلان جهت تحلیل‌های آماری و هنجاری کاربردی، کمیته علمی تصمیم گرفت محاسبه نتایج خرده‌آزمون‌ها، جمع بندی داده‌ها، رسم جداول و ارائه گزارشات نهایی از طریق رایانه و تحلیل داده‌های بانک اطلاعاتی در سرور به صورت نرم افزار انجام شود؛ البته این تصمیم همسو با جدیدترین شیوه ارائه آزمون در دنیا می‌باشد که احتمال خرابی کاربر را به حداقل می‌رساند و به کاربر این امکان را می‌دهد که از جدیدترین هنجارها و اطلاعات آماری بهره‌مند گردد.

از ۲۱ خرده‌آزمون موجود در نسخه کامل آن، ۱۰ خرده‌آزمون به نام خرده‌آزمون‌های اصلی و ۶ خرده‌آزمون به نام خرده‌آزمون‌های ثانویه و ۵ خرده‌آزمون به نام خرده‌آزمون‌های مکمل ارائه شده است. در این نسخه علاوه بر نمره‌های شاخص و هوش نمره‌های متعددی برای اهدافی خاص محاسبه می‌شوند، که در متن کتاب به طور کامل توضیح داده شده است.

پس از مطالعه و بررسی منابع متعدد علاوه بر نسخه اصلی آزمون و همچنین تجربه حضور یکی از مترجمان این نسخه که تنها شرکت کننده در کارگاه دو روزه وکسلر پنج که توسط

مجموعه پیرسون در انجمن روان شناسی و آسیب شناسی روانی کودکان کشور فرانسه برگزار شده بود، توصیه گردیده که بهترین روش اجرای آزمون وکسلر، آن است که ۱۰ خرده آزمون اصلی برای بدست آوردن نمره استاندارد مقیاس کلی هوشبهر (FSIQ) و نمره های استاندارد پنج شاخص اصلی (شاخص درک کلامی، شاخص بصری - فضایی، شاخص استدلال سیال، شاخص حافظه فعال و شاخص سرعت پردازش) اجرا شود و برای بدست آوردن نمرات استاندارد شاخص های جانبی و مکمل اجرای خرده آزمونهای مربوط به آنها به صورت اختیاری (Optional) می باشد. روان شناس در صورت صلاحدید، خرده آزمون های ثانویه و مکمل را اجرا کند تا نمرات شاخص های مربوط به آنها را بدست آورد. بنابراین مجموعه روان سنجی پس از انتشار نسخه کامل آن، با بررسی تمامی جوانب علمی و اجرایی آزمون، اقدام به ارائه نسخه ۱۰ خرده آزمونی وکسلر ۵ کودکان به صورت جداگانه کرده است که در این نسخه ارائه شده است.

در این نسخه از آزمون ثانویه به ۵ شاخص اصلی که از اجرای ۱۰ خرده آزمون اصلی بدست می آیند، نمره استاندارد ۳ شاخص جانبی (دهارت شناختی، توانایی کلی و غیر کلامی) نیز در این نسخه محاسبه می شوند که در مجموع ۸ نمره استاندارد شاخص و یک نمره هوشبهر کلی ثبت می شود. در سطح خرده آزمونها نیز علاوه بر نمرات استاندارد ۵ نمره پردازش که تنها به وکسلر ۵ اضافه شده اند نیز برای برآورد تمامی جوانب توانایی های کودک ثبت می شوند. پس از اجرای آزمون و ثبت نمرات در نرم افزار، در صفحه نتایج تمامی نمراتی که مربوط به اجرای ۱۰ خرده آزمون اصلی است به رنگ صورتی مشخص شده است، بنابراین نمراتی که به رنگ صورتی نیستند به دلیل وابستگی آنها به خرده آزمون های ثانویه و مکمل قابل استفاده و تفسیر نمی باشند، در پایان فصل دوم در بخش بی اعتبار شدن نمرات مرکب به طور کامل به آنها پرداخته ایم. (در واقع فقط نمراتی قابل تفسیر هستند که در صفحه نتایج به رنگ صورتی مشخص شده اند).

مقیاس کلی هوشبهر (FSIQ) از هفت خرده آزمون، از ده خرده آزمون اصلی تشکیل شده است. که شامل: دو خرده آزمون از شاخص درک کلامی، یک خرده آزمون از شاخص بصری -

فضایی، دو خرده‌آزمون از شاخص استدلال سیال، یک خرده‌آزمون از شاخص حافظه فعال و یک خرده‌آزمون از شاخص سرعت پردازش است. با اجرای این هفت خرده‌آزمون نمره هوشبهر کلی محاسبه می‌شود و برای بدست آوردن نمره‌های شاخص اصلی باید ده خرده‌آزمون شاخص اصلی همان‌طور که در بالا گفته شد اجرا شود. تحقیقات و تجزیه و تحلیل‌ها نشان داده است که هر یک از این هفت خرده‌آزمون همبستگی بالایی با هوشبهر کلی و پیشرفت تحصیلی و موفقیت دارند.

در پایان متذکر می‌شویم که قبل از اجرای آزمون، برای تسلط و سهولت در اجرا و تفسیر نمرات بخش این راهنما را بدقت مطالعه کنید.

مترجمان